

za nas. Kakšen veter bi pihal pod absolutizmom, kateremu, kakor sem že omenil, se bližamo, če obstrukcije ne prenehajo, to naj premislimo in pridemo gotovo do prepričanja, da imamo vsi mnogo zgubiti.

Iz teh pomislekov želimo, da obstrukcija preneha, da ne pride parlamentarizem v nevarnost, toda več kakor želje ne moremo in nočemo izraziti nasproti Čehom, mi jim moramo prepustiti, da sami odločijo. Udeležujemo se ne obstrukcije in Čehi tudi tega od nas ne zahtevajo in ne pričakujejo. Drugače bi bilo, če bi se hotela Čehom sila delati, čeprav mislimo, da vsaka sila bi bila zaman. Obstrukcijo se potlači s silo za eden, dva dni, tretji dan že zopet ostane in kaj je potem pridobljeno? To je naše stališče glede češke obstrukcije, kakor se je določilo v naši parlamentarni zvezi.

Tako se glase politična izvajanja, ki jih je podal svojim volilcem dr. Ferjančič, in ki potrjujejo, da smo v „Novicah“ doslej prav tolmačili, politične pojave v naši državni polovici.

Politični pregled.

Položaj gotovo še nikdar ni bil tako zamotan, kakor je sedaj. Čehi so izjavili, da ne odnehajo od obstrukcije, dokler se jim ne da zadoščenje za preklic jezikovnih naredb, pokazali pa so svojo miroljubnost v tem, da so stavili Nemcem nove propozicije. Toda Nemci nečejo tega, ker sploh nečejo uprave, vsled katere bi oživela desnica. Vlada se na svojo roko ne upa ugoditi češkim zahtevam, ter bi rada vsaj Poljake in katoliške Nemce pridobila za boj zoper obstrukcijo, ki pa se na noben način ne posreči. Sam Körber ne ve, kaj se zgodi, za kaj se odloči ali za razpust, ali za aktiva. Körber in Rezek sta bila v torek pri cesarju in tam je pač bila izrečena odločilna beseda. Morda se državni zbor niti 6. t. m. več ne snide.

Kriza v ministrstvu. — Razni listi poročajo, da odstopita v kratkem dva ministra oziroma samo jeden, toda ime se ne imenuje nobeno.

Delegaciji sta imeli v sredo zadnjo sejo. Odobreni so bili seveda vsi proračuni. Pri razpravi o proračunu ministrstva zunanji del se je vnela velika debata, v kateri so zlasti Čehi odločno nastopili zoper trozvezo in zoper ministra grofa Goluchowskega.

Kallay in Szell. — Skupni finančni minister Kallay se je madjarskim veljakom silno zameril. Szell je naravnost začel vojno proti Kallayu, ker baje v Bosni ne zastopa desti dobro madjarskih koristi.

Kvotna pogajanja v Budimpešti so dognana in večina članov kvotne deputacije je zopet sprejela lanski kompromisni predlog, ki dobiva kvotno razmerje 34,4—65,6. Nič ni pomagalo, da so štirje člani avstrijske kvotne deputacije: Povše, Fort, Kaiser in Zedwitz kazali na krivice, ki izvirajo za Avstrijo iz tega razmerja, in zahtevali, naj se vzame za podlago število prebivalstva in naj se na podlagi tega določi vsaj razmerje 35,65. Ostali so v manjšini s svojimi predlogi in predlog odseka sedmorice je obveljal z 8 proti 4 glasovom. Dva člana sta opravičila svojo odsotnost. Prodrli so sicer predlogi večine, naj se naroči vladi, da pravočasno stopi v dogovor z ogarsko vlado, da se doseže sporazumljenje glede pravičnejše podlage in izračunanje kvoto, toda ti nasveti ostanejo bržkone samo želje, na katere se nihče ne bode oziral. Ogri namreč računajo na nezdrave odnošaje v avstrijskem parlamentu in kujejo iz njih za-sé kapital.

Dr. Plener o carinski zvezi z Nemčijo. — V budgetnem odseku avstrijske delegacije sprožena misel o carinski zvezi med Avstrijo in Nemčijo je dala povod, da se v obeh državah temeljito pečajo s tem vprašanjem. V ta razgovor je po poročilu nekega berlinskega lista posegel tudi predsednik avstrijskega najvišjega računskega dvora dr. Plener, ki pravi o tej zadevi med drugim tudi to-le: Malo nade je, da bi se uresničila ta zveza. Gotovo se odobri trgovinska pogodba, ki poteče v treh letih. O tem ni nikakega dvoma, kajti ne moremo si misliti, da bi bila naša monarhija intimen zaveznik Nemčije, med tem pa bi bila z njo tarifno vojsko. Na drugi strani pa je pot od trgovinske pogodbe do carinske zveze zelo dolga. Že pri sklepanju zadnje trgovinske pogodbe se je pojavila mogočna opozicija med nemškimi agrarci, ki bodo po mojem mnenju še z večjo silo upirali obnovitvi te pogodbe po preteku treh let. In kakor v Nemčiji, bi menim tudi v Avstriji ne pozdravljali carinske zveze. Avstrijska industrija, na čelu jej češka industrija, uvidi v tej zvezi nevarnost. Carinska zveza z Nemčijo zdi se toraj danes naravnost nemogoča. — Torej že ozirom na avstrijsko industrijo ne kaže sklepati zveze z rajhom, kaj pa še z ozirom na avstrijsko notranjo politiko in večino slovanskega prebivalstva.

Srbija. — Iz Srbije čuti je čedalje vznemirljivejših vesti. Ministerstvo Gjorgjevič se ne more dolgo držati, da si to srbski vladni krogi vedno zanikajo. Resnično je, da Milan še vedno gospodari mesto svojega sina in da ta izdajica lastnega naroda hoče imeti še upogljivejšo marijoneto, kakor je dr. Vladan Gjorgjevič. Zato se utegne v kratkem zgoditi, da pride na krmilo nekdanji regent Belimarkovič, ako ne prodere kralj Aleksander z Avakumovičem, nekdanjim liberalnim ministrom. Gotovo pa zmaga Milan nad svojim sinom. Čuje se tudi, da je Gjorgjevič radi tega postal nemogoč, ker se je že večkrat spozabil proti — Rusiji. Aleksander in prav skrivaj tudi Milan pa želi zblížanja z Rusijo prej ko prej. O tej nameri je nedavno tudi spregovoril ruski poslanik na avstrijskem dvoru grof Kapnist, kateri je pa pri imenovanju Milanovega imena pri ruskem carju prišel skoro v nemilost. Car mu je baje zaklical: „Ako mi to ime (Milanovo) še enkrat izpregovorite pred menoj, grof, ste ob službo!“ V Stari Srbiji se pojavljajo čedalje nevarnejši nastopi od strani Arnavtov. Noben kristjan ondi ni več varen življenja; zlasti napačajo ti divjaki konzule vnanjih vlasti, kar se je zgodilo na avstrijskem, ruskem in tudi na srbskem konzularnem uradniku. Srbska vlada se pritožuje pri turški, a ta jej niti odgovora ne da. — Vse te reči pa ščuje nemška politika, ki hoče na Vzhodu nekaj zdražiti proti Rusiji.

Bursko odposlanstvo v Ameriki. Burski odposlanci so srečno dospeli na severna ameriška tla in bili v Novem Jorku navdušeno sprejeti. Za njih vsprejem se je sestavil poseben odbor, ki bode poskrbel, da bode deputacija sprejeta na merodajnem mestu in se jim izpolni želja, ki jih je dovedla v Ameriko. Že večkrat se je pokazalo, da je ameriško prebivalstvo po veliki večini vneto za bursko stvar in da bode, kakor stvari sedaj stojijo, podrl pri prihodnjih volitvah za predsednika le oni kandidat, ki simpatizuje z zatiranim prebivalstvom južno-afriških republik. V poslanski in senatski zbornici imajo te vrste politiki večino in je toraj umevno, da so bili odposlanci pri dohodu na ameriška tla vse drugače sprejeti, kakor pri sorodnih jim Nemcih, kjer oficijelni krogi ničesar niso hoteli čuti o njih dohodu na evropska tla. Seveda je tudi v severo-ameriških oficijelnih krogih precej mrzlot nasproti burski deputaciji, ker se Mac Kinley kolikor toliko boji oholih Angležev, vendar se pa ne upa te mrzlot kazati javno, dobro vedoč, da je njegova predsedniška čast odvisna od Amerikanov in ne od Angležev. Vsled tega je tudi sklenil ministerski svet, da vsprejme bursko deputacijo kakor druge diplomate in sprejme od nje poverilna pisma, ako jih nosi seboj. Meni pa, da mu bode pri tem zelo olajšano postoj-

panje, ker deputacija neki nima nobenih te vrste papirjev. Seveda s tem ne bode vse opravljeno in načelnik deputacije goji najboljše nade.

Vojna v južni Afriki se bliža koncu. Angleži so brez boja zavzeli Johannesburg in so na potu v glavno mesto Pretorijo. Buri niso več v stanu se zoperstavljati. Te dni se je slovesno progiasilo, da je Angleška otelesila svoji državi oranjsko republiko in v kratkem se tako zgodi s Transvaalom. Kmetiskih republik v južni Afriki ni več.

Obrtnija.

O dopisovanju mej trgovci in obrtniki.

Tudi najzaslepljenejši šovinst ne more tajiti, da smo Slovenci tako v trgovskem kakor v obrtnem oziru še vedno popolnoma odvisni od Nemcev in Lahov. To je resnica, najsi je tudi bridka. To odvisnost utrjuje še to, da je celo na Slovenskem samem večja trgovina in obrtnija v nasprotniških rokah. Večjih trgovcev in obrtnikov je šele jako malo naših in zato bi bile zastavljati vse moči, da si vzgojimo krepak in omikan trgovski in obrtniški stan. Kako se v tem oziru pri nas dela, to kažejo — konsumna društva.

Naravno je, da je pri takih razmerah korespondenca mej manjšimi trgovci in obrtniki ter mej njihovimi liferanti večinoma nemška ali laška. Zlasti tisti trgovci, ki se niso šolali v novodobni šoli se krčevito drže nemške korespondence, česar jim naposled ni za-meriti.

Mej slovenskimi trgovci smo že pred leti izvojevali slovenskemu jeziku precej veljave, dasi je še vedno nima take, kakšna mu gre. Slovenski trgovci in obrtniki si danes dopisujejo med seboj večinoma slovensko in rabijo nemščino le tedaj, kadar so v zadregi za izraze. Na svojo žalost moramo namreč priznati, da še nimamo potrebne terminologije in da niti moči nimamo, ki bi nam jo sestavile.

V trgovini zadobi slovenski jezik pač šele tedaj vso tisto pristojno mu veljavo, kadar dobimo svojo trgovsko šolo, a ker se to še ne zgodi tako kmalu, moramo gledati, da vsaj kolikor je mogoče uvedeno v trgovino in v obrtnost slovensko korespondenco. To je ne le političnega in narodnega, nego tudi socialnega pomena, zakaj čim večjo veljavo si pridobi naš jezik, toliko več naših ljudi dobi boljše službe, toliko bolje se bodo plačevali slovenski korespondentje.

Slovenski trgovec na deželi in v mestu lahko k temu mnogo pripomoreta. Liferant ima od kupčije z manjšim trgovcem ali obrtnikom dobiček, manjši trgovec ali obrtnik je nasproti njemu konsument, četudi kupljeno blago naprej proda ali obdela, in zato ima liferant dolžnost, da kolikor moč ustreza odjemalcu v vsakem oziru.

Ko bi slovenski trgovci svojim liferantom dopisovali samo slovenski, in bi zahtevali slovenski odgovor, bi bilo kmalu bolje. V Dalmaciji so pred nekaj leti

Hrvatje tako začeli in dosegli mnogo. Zdaj imajo na Dunaju v največjih trgovinah že povsod svoje hrvatske korespondente oziroma imajo zvezo z ljudmi, ki jim predstavljajo hrvatske dopise in dotične odgovore. Kar velja za Dunaj, velja še v večji meri za Trst. Ta ali oni bogati liferant se morda ne bo udal, ali mesto njega je vsak dan dobiti sto družih, ki bodo radi ustregli vsaki zahtevi naj so še taki iredentovci ali prusofili.

To isto velja tudi glede potnikov. Ako bi slovenski trgovci in obrtniki odslovili vsakega potnika, ki ne zna slovenski, poiskali bi liferantje kaj hitro jezikovnozmognih ljudi. Nekateri jih imajo že danes. Trgovski potnik, ki ne zna hrvatski, se že več ne pošilja na Hrvatsko ali v Dalmacijo.

To so stvari, katere se dajo lahko izposlovati treba je samo nekoliko dobre volje, saj ve vsakdo, da Nemec in Lah rada odjenjata, kadar je kaj zaslužiti.

Kmetijstvo.

Govedoreja.

(Dalje.)

Po novem besedilu § 7. obhoditi bi morala licencovalna komisija 158 stajališč, katera so sosebo v hribovskih krajih večkrat po uro daleč med seboj oddaljena, vsled česar bi licencovanje trajalo tri do štiri tedne.

Tako znatne daljave med posameznimi vasmi in celo med posameznimi kmetijami pa se ne nahajajo samo v Kranjskem okraju, temveč tudi v skoraj vseh drugih okrajih dežele ter bi vsled tega nameravano licencovanje v stajališčih vsled zaradi velikih stroškov, ki so s tem združeni, bilo skoraj povsod neizvršljivo.

Z ozirom na velike oddaljenosti v hribovskih občinah bi tako licencovanje imelo nekaj vrednosti za posestnika bika, dočim se isto lahko opusti v občinah po ravninah, kjer itak že sedaj med stajališči bikov in med posameznimi licencovalnimi krajci ni nikakih znatnih razdalj. Po pravici se toraj sme trditi, da je licencovanje v stajališčih tamkaj, kjer bi bilo za posestnika bika v resnici nekaka olajšava, zaradi velikih stroškov neizvršljivo, tamkaj pa, kjer bi se vsekako dalo izvršiti, pa bi bilo brez posebnega pomena ter bi ne bilo vredno s tem spojenih večjih stroškov.

Vzled mnogo dalje časa trajajočega licencovanja in vsled večjega pota, ki ga prehodi komisija, bi potni stroški edino le za okrajnega živinozdravnika mnogo več znašali, kakor so bili do sedaj skupni stroški licencovanja, vsled česar o zmanjšanji teh stroškov niti govora ne more biti, posebno še, ker prihranki vsled skrčenja števila članov ne bodo toliki, kakor se morda pričakuje.

Iz tega stališča se še celo to ne more priporočati, da bi se vsaj v vsaki občini moral določiti jeden kraj za licencovanje, ker bi bilo to v okrajih z mnogimi